

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om utvidgning av arbetslöshetskassornas uppgifter

Till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om utvidgning av arbetslöshetskassornas uppgifter (RP 40/2024 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Joni Rehunen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Eveliina Vainikka, arbets- och näringsministeriet
- äldre övervakare Jussi Pearlman, Finansinspektionen
- enhetschef Raisa Erma, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- expert Mikko Räsänen, Finlands näringsliv rf
- jurist Sampa Koskela, STTK rf
- chef för sociala frågor Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- verksamhetsledare Aki Villman, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Akava ry.

Inget yttrande av

- Finlands Kommunförbund

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att lagen om arbetslöshetskassor (608/1984) ändras så att arbetslöshetskassorna ges möjlighet att för sina medlemmar tillhandahålla tjänster som stöder sysselsättningen. Arbetslöshetskassan föreslås kunna tillhandahålla arbetsförmedling, informations-, rådgivnings- och handledningstjänster, sakkunnigbedömningar, träning och andra med dessa jämförbara tjäns-

Utlåtande ShUU 5/2024 rd

ter. Syftet med ändringarna är att främja sysselsättningen bland arbetslösa som hör till en arbetslöshetskassa och möjligheten att stanna kvar i arbetet för dem som hotas av arbetslöshet.

Social- och hälsovårdsutskottet välkomnar att arbetslöshetskassorna ges möjlighet att tillhandahålla sina medlemmar tjänster som främjar sysselsättningen. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande kommentarer.

Social- och hälsovårdsutskottet betonar att arbetslöshetskassornas främsta uppgift även i fortsättningen bör vara att för sina medlemmar ordna förtjänstskydd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Propositionen medför inte någon ny lagstadgad uppgift för kassorna, utan tillhandahållandet av tjänster är baserat på frivillighet. Enligt propositionen kan arbetslöshetskassan själv genom kassamötets beslut bestämma om den ska ordna tjänster som stöder sysselsättningen. Tjänsterna ska finansieras med arbetslöshetskassans egna medel, alltså i praktiken huvudsakligen med medlemsavgifter som tas ut av kassans medlemmar och utan offentlig finansiering. Det är också frivilligt för arbetslöshetskassans medlemmar att delta i tjänsterna och en försummelse av tjänsterna kan inte leda till att någon går miste om en förmån och det betalas inga förhöjningsdelar eller kostnadsersättningar för deltagandet.

Social- och hälsovårdsutskottet ser det som viktigt att de tjänster som arbetslöshetskassan tillhandahåller inte på något sätt ersätter de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna. Arbetslösa ska även i fortsättningen ha rätt att vid behov få offentligt finansierad, verkningfull och personlig arbetskraftsservice i rätt tid. Utskottet betonar att såväl arbetslöshetskassorna som arbets- och näringsstjänsterna ska ordna den rådgivning som de tillhandahåller så att skillnaden mellan arbetslöshetskassornas frivilliga tjänster och den lagstadgade, offentliga och förpliktande arbetskraftsservicen är förståelig och tydlig.

Enligt specialmotiveringen till propositionen (s. 37) föreläggs inte med stöd av 2 a kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa någon tid utan ersättning, även om den arbetssökande väljer att inte delta i den service som arbetslöshetskassan ordnar för att stödja sysselsättningen eller om den arbetssökande avbryter sådan service. Bestämmelser om de tjänster som arbetslöshetskassan ordnar finns i lagen om arbetslöshetskassor och inte i de lagar som nämns i 2 a kap. 9 § 1 mom. 7 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt propositionen är avsikten inte heller att det i sysselsättningsplanen avtalas om service som arbetslöshetskassan ordnar. Således föreläggs inte heller några påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa med stöd av 2 a kap. 9 § 1 mom. 9 eller 12 punkten eller någon annan bestämmelse i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I propositionen anges också att detta vid behov säkerställs genom att det inledande stycket i 2 a kap. 9 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa tolkas på ett sätt som tryggar likabehandlingen av arbetssökandena.

Sakkunniga har påpekat att det i praktiken kan vara möjligt att man i sysselsättningsplanerna kommer överens om arbetslöshetskassans tjänster antingen av misstag eller för att det i sammanhanget inte framgår att det uttryckligen är fråga om service som arbetslöshetskassan ordnar. Då kan vägran att delta i servicen och avbrytandet av den omfattas av 2 a kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Dessutom har sakkunniga ansett att det är oklart vad som avses med en jämlik tolkning av det inledande stycket i 2 a kap. 9 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa på det sätt som avses i specialmotiveringen till propositionen. Social- och hälsovårdsutskottet

Utlåtande ShUU 5/2024 rd

framhåller att det är viktigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet bedömer om man för att förhindra eventuella tolkningsoklarheter bör föreskriva på lagnivå att tjänsterna enligt lagen om arbetslöshetskassor inte omfattas av 2 a kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och att de inte är förpliktande.

Enligt propositionen (s. 17–21) är bedömningen av konsekvenserna av den föreslagna ändringen förenad med stor osäkerhet. Eftersom tjänsterna är frivilliga är det svårt att förutse hur arbetslöshetskassornas tjänster skulle se ut och i vilken omfattning de skulle tillhandahållas. Utskottet anser det vara viktigt att bevaka vilka konsekvenser ändringen har för sysselsättningen av arbetslöshetskassornas medlemmar och för arbetslöshetskassornas kostnader och verksamhet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 29.5.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
medlem Li Andersson vänst
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Minna Reijonen saf
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Oskari Valtola saml
medlem Henrik Wickström sv
medlem Ville Väyrynen saml
ersättare Mari Kaunistola saml.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.